

BANKA POPULLORE E REPUBLIKËS SË MAQEDONISË

Në mbështetje të nenit 47, paragrafi (1), pika 6) të Ligjit të Bankës Popullore të Maqedonisë së Veriut (Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë nr. 158/2010) dhe nenit 20, paragrafi (1) të Ligjit të Mbrojtjes së Konsumatorëve në Marrëveshjet e Kredisë Konsumatore (Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë nr. 51/2011), Këshilli i Bankës Popullore të Republikës së Maqedonisë së Veriut, miratoi

V E N D I M

për metodologjinë e llogaritjes së normës vjetore të shpenzimeve totale

I. DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

1. Me këtë vendim është përcaktuar mënyra e llogaritjes së normës vjetore të shpenzimeve totale (në tekstin e mëtejme: NShT) të kredive konsumatore të miratuara nga ana e kreditorit.

Qëllimi i metodologjisë së llogaritjes së NShT-së është të sigurojë mënyrë të vetme për llogaritjen e shpenzimeve totale të kredisë dhe krahasimin e normave të shpenzimeve totale kur zgjidhni kushtet më të favorshme për përdorimin e kredisë konsumatore.

Shprehjet e përdorura në këtë vendim kanë kuptimin e përcaktuar në Ligjin e Mbrojtjes së Konsumatorëve në Marrëveshjet e Kredisë Konsumatore. Për çdo gjë që nuk përcaktohet me këtë vendim, do të zbatohen dispozitat e ligjit për mbrojtjen e kredisë konsumatore.

2. NShT-ja është normë skontimi e shprehur në nivel vjetor si raport i shpenzimeve totale të kredisë me shumën totale të kredisë, me të cilën flukset e skontuara të parasë pas kredisë së miratuar (daljet) janë të barabarta me flukset e skontuara të parasë (flukset hyrëse) bazuar në shumën totale që paguan konsumatori.

3. Shpenzimet totale të kredisë, në këtë vendim, janë të gjitha shpenzimet, përfshirë interesat, tarifa, taksat dhe çdo tarifë tjetër në lidhje me marrëveshjen e kredisë konsumatore që konsumatori duhet të paguajë gjatë miratimit dhe shlyerjes së rregullt të kredisë dhe të cilat janë të njohura për kreditorin, përveç shpenzimeve noteriale. Shpenzimet e shërbimeve shtesë që lidhen me marrëveshjen e kredisë konsumatore përfshihen në shpenzimet totale të kredisë, nëse përdorimi i shërbimeve shtesë është i detyrueshëm për miratimin e kredisë ose për miratimin e saj në kushtet e specifikuara dhe nëse ato janë të njohura për kreditorin. Flukset monetare të bazuara në kredinë konsumatore përfaqësojnë të gjitha pagesat në favor të kreditorit (flukset hyrëse për kreditorin) dhe të gjitha pagesat në favor të konsumatorit (daljet për kreditorin), bazuar në marrëveshjen e kredisë konsumatore, të cilat duhet të kryhen në një datë të caktuar. Fluksi i parasë përfshin të gjitha transfertat e fondeve ndërmjet kreditorit dhe konsumatorit, si dhe transfertat e parave me palët e treta, nëse ato transfertat lidhen drejtpërdrejt me miratimin e kredisë, domethënë nëse janë pjesë e kushteve për miratimin, përdorimin ose shlyerja e kredisë (për shembull, pagesa e kryegjësë, mbledhja e tarifës për miratimin e kredisë, tarifa për shërbimin e palës së kreditit, pagesat, tarifa për mbajtjen e

llogarisë përmes së cilës regjistrohen pagesat dhe disbursimet në lidhje me kredinë, shpenzime të tjera që lidhen me pagesat e mjeteve, pagesat në bazë të shërbimeve shtesë, etj.).

Në transfertat e parave me palë të treta, në këtë vendim nënkuptohen të gjitha flukset monetare nga dhe drejt palëve të treta të bëra për llogari të konsumatorit (pagesa e këstit nga një palë e tretë në emër të konsumatorit, transferimi i fondeve të kredisë tek një person i tretë në emër të konsumatorit etj.)

4. Kur banka, respektivisht kursimorja - kreditori miraton kredi konsumatore të siguruar me depozitë në para, gjatë llogaritjes së NShT-së, banka, domethënë kursimorja është e detyruar ta përfshijë atë në llogaritje dhe ndikimin e hyrjeve dhe daljeve të parave të skontuara bazuar në atë depozitë.

5. Gjatë skontimit të flukseve monetare zbatohet numri aktual (kalendarik) i ditëve në muaj dhe 365/366 ditë në vit

NShT-ja shprehet me dy dhjetore, me rrumbullakim të dhjetorit të dytë.

II. METODOLOGJIA E LLOGARITJES SË NSHT

6. Metodologjia për llogaritjen e NShT-së përfshin:

- përpilimin e Pasqyrës së flukseve monetare;
- metodëne llogaritjes së NShT-së dhe
- komunikimin para informacionit kontraktual.

7. NShT-ja llogaritet në bazë të kushteve të huadhënies që ekzistojnë në momentin e lidhjes së marrëveshjes së kredisë konsumatore.

Gjatë llogaritjes së NShT-së, kreditori nuk përfshin shumën e shpenzimeve për të cilat nuk ka dijeni, por është i detyruar ta deklarojë qartë në Rishikimin e Rrjedhës së Parasë nga kreu III i këtij vendimi dhe në formularin nga pika 16) e këtij vendimi dhe njëkohësisht të përshkruajë këto shpenzime.

III. SHQYRTIMI I PËRGJITHSHËM I FLUKSIT TË PARAVE PËR NEVOJAT E LLOGARITJES SË NShT-së

8. Me rastin e vendosjes së marrëdhënies së kredisë, kreditori është i detyruar të përgatisë një pasqyrë të flukseve monetare me NShT-në të shprehur qartë dhe t'ia dorëzojë atë konsumatorit. Pasqyra e flukseve monetare (formulari 1) është pjesë përbërëse e dosjes së kredisë së konsumatorit.

Formulari 1 është pjesë përbërëse e këtij vendimi.

9. Kreditori është i detyruar të sigurojë dokument që konsumatorit i është ofruar një pasqyrë e flukseve monetare dhe se ai është i njohur me kushtet e marrëveshjes së kredisë konsumatore, përfshirë NShT-në. Ky dokument është pjesë përbërëse e dosjes së kredisë së konsumatorit.

10. Pasqyra e flukseve monetare bëhet në bazë të normës së interesit kontraktual dhe nën supozimin e ekzekutimit të rregullt të të gjitha transaksioneve (flukseve të parasë), të parashikuara nga marrëveshja e kredisë konsumatore.

Kreditori është i detyruar, në pasqyrën e rrjedhës së parasë, të tregojë normën e interesit kontraktual, duke vënë në dukje nëse ajo është fikse apo e ndryshueshme. Nëse periodha gjatë së cilës do të jetë fikse norma e interesit dhe periodha gjatë së cilës ajo do të

jetë e ndryshueshme përcaktohet në marrëveshjen e kredisë konsumatore, ato periudha duhet të deklarohen në Rishikimin e Fluksit të Parasë.

11. Kreditë konsumatore në valutë (kreditë e miratuara në valutë), në pasqyrën e rrjedhës së parasë, shprehen në valutën në të cilën është lidhur marrëveshja e kredisë konsumatore.

Kreditë konsumatore me klauzolë në valutë janë të shprehura në denarë në pasqyrën e rrjedhës së parasë, duke përdorur kursin e këmbimit që është i vlefshëm në ditën e lidhjes së marrëveshjes për kredinë konsumatore, gjegjësisht në ditën e përgatitjes së pasqyrës së rrjedhës së parasë (Pasqyra e flukseve monetare për qëllime të llogaritjes së NShT-së përgatitet në ditën e lidhjes së kontratës). Kursi i këmbimit i zbatuar duhet të deklarohet në Përmbledhjen e Fluksit të Parasë.

Nëse kreditori, në pajtim me kontratën, përdor disa kurse këmbimi gjatë miratimit dhe arkëtimit (kursi i blerjes ose shitjes së bankës, kursi i mesëm i BPRM-së, etj.), në Rishikimin e flukseve monetare, duhet të deklarohen të gjitha kurset e përdorura të këmbimit që janë të vlefshme në ditën e përgatitjes së Rishikimit të flukseve të parasë, me shënim se për çfarë është përdorur secili prej atyre normave.

Me përjashtim të paragrafit (2) të kësaj pike, kreditë konsumatore në denarë me klauzolë devizore mund të shprehen në valutë, nëse gjatë pagesës dhe arkëtimit të kredisë përdoret i njëjti kurs i këmbimit (p.sh. kursi i mesëm i Bankës Popullore).

Për llogaritjen e NShT-së për kreditë në valutë, ku komisionet dhe tarifat llogariten dhe arkëtohen në denarë, kreditori duhet t'i shkëmbejë në valutë duke zbatuar kursin e mesëm të Bankës Popullore, i cili është i vlefshëm në ditën e përpilimit të Rishikimit të Fluksit të Parasë.

12. Krahësa sa parashikohet në këtë kapitull dhe në kreun IV të këtij vendimi, Rishikimi i flukseve monetare duhet të përmbajë edhe shpenzimet nga pika 14, nën-pika h), paragrafi (2) i këtij vendimi, si dhe emrin dhe adresën e kreditorin, shumën e NShT-së dhe datën në të cilën është llogaritur dhe nënshkrimin e personit përgjegjës në kreditor.

IV. MËNYRA E LLOGARITJES SË STV

13. STV-ja llogaritet në bazë të Rishikimit të flukseve monetare nga pika 9) e këtij vendimi, i cili plotësohet duke zbatuar rregullat e mëposhtme:

a) Në kolonën nr. 1 "Numri vijues", shkruani numrin serial të datës në të cilën duhet të ndodhë një fluks i caktuar parash. Numri rendor 0 (zero) tregon datën në të cilën është ekzekutuar fluksi i parë i parasë (mbledhja e komisioneve, kredia e miratuar, etj.). Numri i fundit i radhës i referohet datës në të cilën do të bëhet fluksi i fundit i parasë;

b) Në kolonën nr. 2 "Data e fluksit të parasë", shkruani datën në të cilën duhet të ekzekutohet fluksi i caktuar parash. Për llogaritjen e saktë të NShT-së, për kreditë që do të tërhiqen në këste, kreditori duhet t'i kërkojë konsumatorit të tregojë datat e planifikuara të tërheqjes së kësteve;

c) Në kolonën nr. 3 "Pagesa e kredisë", shkruani shumën e kredisë, pra pjesën e kredisë (këstin) që kreditori duhet të paguajë, në datën e përcaktuar në kolonën nr. 2;

ç) Në kolonën nr. 4 "Pagesat e tjera", shkruani të gjitha pagesat e tjera të mundshme që duhet të kryejë kreditori në bazë të marrëveshjes së kredisë konsumatore, përveç pagesave të bazuara në depozitën në para që shërben si garanci për kredinë - nëse kreditori është bankë ose kursimore;

d) Në kolonën nr. 5 "Këste", shkruani shumën e kësteve (anuiteteve) që konsumatori është i detyruar të paguajë në datat përkatëse. Në Përmbledhjen e flukseve monetare, është e detyrueshme të tregohen elementët nga të cilët përbëhet kësti;

dh) Në kolonën nr. 6 "Shlyerje", shkruani shumën e principalit që është pjesë e këstit përkatës;

e) Në kolonën nr. 7 "Interesi", shkruani shumën e interesit që është pjesë e këstit përkatës, si dhe shumën e interesit ndërkalues;

ë) Në kolonën nr. 8 "Tarifat e tjera", shkruani të gjitha tarifat e tjera, pra pagesat që konsumatori duhet të kryejë në bazë të marrëveshjes së kredisë konsumatore. Pagesa të tjera konsiderohen të gjitha pagesat që lidhen drejtpërdrejt me kushtet e përdorimit të kredisë konsumatore, duke përfshirë shërbimet shtesë të detyrueshme, të cilat janë në barrë të konsumatorit dhe që përfshihen në llogaritjen e NShT-së, si p.sh.

-tarifa për shqyrtimin e kërkesës për kredi;

- komisioni i miratimit të kredisë;

- tarifa për administrimin e kredisë (menaxhimi, dërgimi i deklaratës, etj.);

- tarifa për mbajtjen e instrumentit të sigurimit (pengut);

- tarifat dhe kompensimet në lidhje me përdorimin e shërbimeve shtesë të detyrueshme në lidhje me kredinë konsumatore;

- shpenzime të tjera, tarifa dhe kompensime që janë të detyrueshme dhe të lidhura drejtpërdrejt me kredinë.

Në llogaritjen e NShT-së nuk përfshihen:

- shpenzimet që lidhen me mospërmbushjen ose përmbushjen në kohë të detyrimeve të marrëveshjes së kredisë konsumatore;

- shpenzimet, me përjashtim të çmimit të blerjes, të paguara nga konsumatori gjatë blerjes së mallrave ose përdorimit të shërbimit, pavarësisht nëse pagesa është bërë me para në dorë ose me kredi;

- shërbimet noteriale;

f) Në kolonën nr. 9 "Gjendja e kredisë", shkruani pjesën tjetër të kredisë që do të kthehet nga konsumatori, e cila fitohet kur gjendja e kredisë nga data e mëparshme (rreshti i mëparshëm i kolonës nr. 9) do të reduktohet me shumën e pjesës së shlyer të principalit (kolona nr. 6) në datën e caktuar dhe do të rritet me shumën e kredisë së disbursuar (kolona nr. 3) në datën e caktuar;

Të gjitha shumat në kolonat numër 3 deri në numrin 9 raportohen me shenjë pozitive, pavarësisht nëse janë hyrje apo dalje monetare.

g) Në kolonën nr. 10 "Fluksi i parasë në bazë të letrës (depozitë)", shkruani flukset monetare bazuar në depozitën e parave të investuara nga konsumatori, e cila përdoret si garanci për kredinë konsumatore të miratuar nga banka ose kursimorja: pagesa dhe pagesa e depozitës, interesi i depozitës, shpenzimet e mundshme që lidhen me depozitën në para, etj. Flukset hyrëse futen me shenjë pozitive, kurse daljet me shenjë negative;

gj) Në kolonën nr. 11 "Përshkrim", vendosni përshkrim të shkurtër të fluksit të parasë në datën specifike;

h) Kolona nr. 12 "Rrjedha neto monetare", përfaqëson diferencën midis shumës së flukseve monetare hyrëse në bazë të principalit të kthyer (kolona nr. 6), interesit të ngarkuar (kolona nr. 7) dhe pagesat e tjera (kolona nr. 8) dhe shuma e daljeve të parave në bazë të kredisë së disbursuar (kolona nr. 3) dhe pagesave të tjera (kolona nr. 4). Fluksi neto i parësë mund të ketë shenjë pozitive ose negative, ku shenja pozitive përfaqëson hyrje neto të mjeteve për kreditorin, ndërsa shenja negative tregon një dalje neto të fondeve nga kreditori në datën specifike;

i) Në kolonën nr. 13 "Fluks monetar neto i skontuar", shkruani shumën e fluksit monetar neto të skontuar nga kolona nr. 12. Skontimi bëhet duke përdorur NShT-së, e cila llogaritet sipas formulës së mëposhtme:

$$\text{НПТ}_k \left(1 + \frac{\text{CBT}}{100} \right)^{-\frac{Д}{T}}, \text{ ku}$$

FMN_k - flukset monetare neto për datën k (kolona nr. 12);

NShT - norma totale e shpenzimeve, me të cilin skontohen flukset monetare neto, ku shuma e flukseve monetare të skontuara është e barabartë me zero. NShT-ja konsiderohet kur elementët e mbetur të formulës dihen, nga kontrata ose ndryshe;

$\frac{Д}{T}$ - përfaqëson numrin e ditëve nga data 0 deri më sot k , shprehur në vite.

NShT-ja përfaqëson zgjidhje të përafërt të formulës së mëposhtme:

$$\sum_k \left[\text{НПТ}_k \left(1 + \frac{\text{CBT}}{100} \right)^{-\frac{Д}{T}} \right] = 0$$

$\frac{Д}{T}$ fitohet si shuma e tre komponentëve të mëposhtëm:

- numri i ditëve nga data zero deri më 31.12. në vitin zero në raport me numrin total të ditëve në vitin të cilit i përket data zero;
- numrin e viteve nga viti i datës zero deri në vitin në të cilin skontohet fluksi i parësë (k), duke mos marrë parasysh këto dy vite;
- numri i ditëve nga 31.12. në vitin e kaluar ($k - 1$) deri në datën e fluksit të parësë $\text{dat}(k)$, në lidhje me numrin e ditëve në vitin në të cilin ndodhet fluksi i skontuar i parësë (k), respektivisht

$$\frac{Д}{T} = \left[\frac{\text{ГГГГ}(0)31.12 - \text{дат}(0)}{T(0)} \right] + [\text{ГГГГ}(k) - \text{ГГГГ}(0) - 1] + \left[\frac{\text{дат}(k) - \text{ГГГГ}(k-1)31.12}{T(k)} \right]$$

ku,

$T_0 = 1 + \frac{31.12 - 01.01}{365/366}$ - numri i ditëve në vitin zero (365/366);

$T_k = 1 + \frac{31.12 - 01.01}{365/366}$ - numri i ditëve në vitin në të cilin ndodhet fluksi i parasë (365/366);

dat(0) është data e datës zero,

dat(k) është data e fluksit të skontuar të parasë.

Në rastin e kredive konsumatore që sigurohen me depozitë në para (kredi të miratuara ekskluzivisht nga bankat dhe kursimoret), NShT-ja e llogaritur rregullohet shtesë për hyrjet dhe daljet e skontuara bazuar në atë depozitë, nëpërmjet formulës së mëposhtme:

$$\text{CBT}_{\text{прилаго дена}} = \text{CBT} \times \frac{\text{ВДИК}}{\text{ВДИК} - \text{ВДТО}}$$

ku,

ShPSK-ja është shuma totale e pagesës së skontuar të kredisë, e llogaritur në pajtim me nënpikën j) të kësaj pike; ndërsa

ShSFK-ja është shuma totale e fluksit monetar të skontuar të kolateralit të llogaritur në pajtim me nënparagrafin m) të kësaj pike.

j) Në kolonën nr. 14 "Pagesa e skontuar e kredisë", shkruani shumën e skontuar të kredisë konsumatore të disbursuar për datën k . Skontimi bëhet duke përdorur NShT-në e përcaktuar duke përdorur formulën e mëposhtme:

$$\text{ДИК}_k = \left[(\text{ИК}_k) \left(1 + \frac{\text{CBT}}{100} \right)^{-\frac{d}{t}} \right], \text{ ku}$$

PSK_k – pagesa e skontuar e kredisë për datën k ;

PK_k - pagesa e kredisë për datën k (kolona nr.3).

Shuma totale e pagesës së skontuar të kredisë (ShTPK) merret si shumë e të gjitha pagesave individuale të kredisë me zbritje (rreshti "Totali" për kolonën nr. 14)

$$\text{ВДИК} = \sum_k \text{ДИК}_k$$

k) Në kolonën nr. 15 "Flukse parash të skontuara të kolateralit", shuma e skontuar e fluksit të parasë futet në bazë të kolateralit (depozita në para e investuar nga konsumatori e miratuar ekskluzivisht nga banka ose kursimorja). Skontimi bëhet duke përdorur NShT-në e përcaktuar duke përdorur formulën e mëposhtme:

$$\text{ДТО}_k = \left[(\text{ТО}_k) \left(1 + \frac{\text{CBT}}{100} \right)^{\frac{D}{T}} \right], \text{ ku}$$

KSK_k - kursi i skontuar i kolateralit të datës *k*;

FK_k - flukset monetare të kolateralit (depozitë e parave të gatshme) për datën *k* (kolona nr. 10).

Shuma totale e fluksit monetar të skontuar të kolateralit (ShTFK) përfaqëson shumën e të gjitha flukseve monetare të skontuara të kolateralit (rreshti "Totali" për kolonën nr. 15)

$$\text{ВДТО} = \sum_k \text{ДТО}_k$$

14. NShT-ja, NShT-ja e adaptuar dhe kolonat ndihmëse numër 12, 13, 14 dhe 15 janë element i detyrueshëm i Rishikimit të Fluksit të Parasë.

Si përjashtim, kolonat ndihmëse numër 12, 13, 14 dhe 15 nuk duhet të përmbahen në Pasqyrën e Flukseve të Parasë që i dorëzohen konsumatorit. Në rastin e kredive konsumatore kornizë, në të cilat lidhet një marrëveshje kredie e veçantë për çdo tërheqje të fondeve, me të cilën bien dakord kushtet e kredisë, kreditori përgatit pasqyrë individuale të flukseve monetare me deklaratë të NShT-së.

Nëse nuk është e mundur të llogaritet NShT-ja (nuk është e mundur të parashikohen datat dhe shumat e flukseve të parave - për shembull në rastin e huave të bazuara në karta krediti, mbitërheqje dhe mbitërheqje të lejuara, etj.), kreditori është i detyruar të informojë konsumatorin për të gjitha llojet e shpenzimeve që ai duhet të paguajë, duke përfshirë edhe normën e interesit.

V. KOMUNIKIMI I INFORMACIONIT PARAKONTRAKTUAL

15. Kreditori ose ndërmjetësi i kredisë, përpara lidhjes së një marrëveshjeje kredie konsumatore, është i detyruar t'i japë konsumatorit formular me informacion parakontraktor për kushtet e kredisë së ofruar, me shkrim ose në një mjet tjetër të përhershëm.

Formën dhe përmbajtjen e formularit nga kjo pikë e përcakton guvernatori me udhëzim të veçantë.

VI. DISPOZITA KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

16. Dispozitat e këtij vendimi nuk zbatohen për marrëveshjet e kredisë konsumatore të lidhura përpara zbatimit të tij.

17. Dispozitat e këtij vendimi që zbatohen për kreditorin zbatohen edhe për ndërmjetësuesin e kredisë.

18. Me fillimin e zbatimit të këtij vendimi pushon së vlefshmi Vendimi për metodologjinë e llogaritjes së normës vjetore të shpenzimeve totale (Gazeta Zyrtare të Republikës së Maqedonisë nr. 105/2007 dhe 42/2011).

19. Ky vendim hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e publikimit në Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë, ndërsa do të zbatohet nga 1.10.2011

V. nr. 02-15/VII-1/2011
30.6.2011
Shkup

Guvernatori
dhe kryesuesi
i Këshillit të Bankës Popullore
të Republikës së Maqedonisë
Dimitar Bogov